

Mikroseparasjoner – tilknytning og behandling

Av Ida Brandtzæg, Lars Smith og Stig Torsteinson.
Fagbokforlaget 2011, 327 sider. Pris 429 kr.

Matrix, 2012; 1, 89-92

Anmeldt av Kirstin G. Furuholmen

Mikroseparasjoner, bokens tittel og ett av dens hovedtemaer, er inspirert av Dr. Allan Shores tanker. Forfatterne viser til den negative virkning selv korte øyeblikk med psykisk og emosjonell atskillelse fra omsorgspersoner kan få, dersom det over tid blir del av et mønster med forstyrret følelseskommunikasjon. Boken tar leseren gjennom utredning av tilknytningskvalitet, behandlingsplaner og retningslinjer for terapeutisk arbeid med sikte på å fremme god tilknytning. Det beskrives ulike typer utredningsverktøy, bruk av psykoedukasjon, og mer dyptgående behandling.

Del én av boken gir et historisk bakteppe for tilknytningstradisjonen og et bilde av utviklingen fra Bowlby og fram til i dag. Forfatterne går inn på forløpere for både trygg og utrygg tilknytning, og normativ

utvikling av trygg, unnvikende og ambivalent tilknytningsstrategi. Videre beskriver forfatterne hvordan arbeid med høyrisikofamilier gav grunnlag for forståelsen av desorganisert tilknytning. Den helsemessige risiko knyttet til denne formen for tilknytning vies også plass. Denne delen av boken går videre inn på indre arbeidsmodeller av tilknytning, og hvorledes foreldres mentale representasjoner spiller en rolle for omsorgsutøvelsen.

Del to av boken tar for seg kliniske implikasjoner av den kunnskapsbase vi i dag har på området tilknytning. Her beskriver forfatterne utredning, tilknytning og mentalisering, samt psykoedukativ metode med hovedvekt på "Circle of Security" som opplæringsverktøy. Det gis videre et bilde av hva som skjer når omsorgen bryter sammen,

Kristin G. Furuholmen. Psykologspesialist ved Aline Poliklinikk Oslo. E-postadresse: kristin.furuholmen@bfe.oslo.kommune.no Postadresse: Stockflethsgt 56 a. 0461 Oslo.

og konsekvenser av kronisk stress og desorganisert tilknytning – både fysiologisk og psykologisk. Det biologiske fundamentet og hjerneorganiske konsekvenser belyses. Denne delen av boken avsluttes med en innføring i tilknytningsbasert terapi med hovedvekt på “Circle of Security”-behandling.

Del tre trekker opp et samfunns-perspektiv. Hvordan kan den kunnskap vi i dag har om betydningen av tilknytning i nære relasjoner komme til anvendelse i vår forståelse av foreldreskap, parkonflikt og familieoppløsning? Gir kunnskapen holdpunkter for god praksis på områdene som er nevnt? Forfatterne mener det, men slår et slag for at dommere og sakkyndige i rettsapparatet må tilegne seg inngående kjennskap til tilknytningsperspektivet. Hva vi i dag vet om barnehagebruk og tilknytning, samt tilknytningstankegangens bidrag til hvordan barnehage tilbud kan organiseres på en god måte, danner avslutningen av boken. Boken har en meget fyldig litteraturliste, samt et stikkordregister, som er til god hjelp om man vil sette seg inn i en bestemt problemstilling eller studere et begrep.

Boken inneholder mange plan-sjer fra “Circle of Security”- tradisjonen. Det er ulike illustrasjoner av trykthetssirkelen som enkelt vi-

ser barns behov for utforskning, men også trøst og støtte; “trygg base og sikker havn”. I tillegg er boken illustrert gjennom fotografier av Heidi W. Goksøyr. Omslagsbildet taler til mine følelser som leser. Forfatterne av boken har en intensjon om å nå fram med sitt budskap gjennom flere modaliteter. Det gjør de gjennom beskrivelse av ulike metoder for utredning og behandling, men også gjennom bokens utforming. Bildet av et menneske i fosterstilling under vann, gir meg en opplevelse av ensomhet, og uendelig avstand til andre i tid og rom. Bokens tema beskrives på denne måten med en ordløs parallell til innholdet. Inne i boken er bilder i fotoserien “forbindelser” brukt av samme kunstner. To hender knyttes på ulike måter sammen i mer eller mindre komplekse mønster. Jeg tolker dette som en illustrasjon av behovet for å høre sammen med andre, og hvor godt og samtidig vanskelig dette er. Dette handler boken også om. I tillegg er *hender* et viktig begrep innen moderne tilknytningsbehandling (som for eksempel i COS). Det står for både terapeuten og omsorgspersonens ansvar for å være *større, sterkere og god*, mot henholdsvis klienter, så vel som mot sine barn.

Dette må ikke tas til inntekt for en “ovenfra og ned holdning.” Det er boken på ingen måte en ek-

sponten for. Også motvillige klienter fra barnevernet, som i mange tilfeller kommer til behandling med “kniven på strupen”, omtales med respekt. Boken peker på gode måter å møte disse klientene på, for å utvikle behandlingsmotivasjon. Også foreldre med svært vanskelige liv ønsker det beste for sine barn. Forfatterne beskriver hvordan deres innfallsvinkel kan benyttes i forhold til foreldre med svært dårlig omsorgspraksis. De er også tydelige på at det ikke alltid er nok. I boken pekes det på at altfor mange barn lever med altfor dårlig omsorg over tid. Konsekvenser av vold, omsorgssvikt og overgrep for tilknytningskvalitet og helse beskrives. Blant de minste barna som utsettes for kronisk og skadelig omsorgssvikt, tas det til orde for at fosterhjem og adopsjon kan gi mulighet for en bedre helsemessig utvikling. Hvordan tilknytning hos fosterbarn kan fremmes, omtales også.

Jeg anbefaler at man leser boken i sin helhet. Forfatterne trekker utviklingslinjer fra historie og fram til den kunnskap vi i dag besitter. Det henvises flere steder i boken både framover og bakover i teksten. Det vanskeliggjør til en viss grad bruk av boken som “oppslagsverk”. Boken tar da også sikte på en noe mer inngående innføring i et komplekst fagfelt. Språket som benyttes

er etter min mening preget av noe ujevnheter. Del én av boken oppleves noe tyngre og mer omstendelig i språket enn resten. Jeg tillater meg å *ønske* at boken var noen sider lenger, og at tilknytningsbaserte intervjuer som WMCI (Working Model of the Child Interview), COSI (Trygghets sirkelintervjuet) og AAI (Adult Attachment Interview), kunne bli viet noe mer oppmerksomhet. Det sistnevnte intervjuet er “alle tilknytningsintervjuers mor”. Hadde disse metodene blitt viet *noe* mer plass, ville nyanser i forhold til skåring kommet tydeligere fram.

Boken beskriver tilknytningsbasert terapi, men nevner også andre nyttige metoder, som “Marte-Meo”-behandling, og nytten ved ulike metoder framheves. Det tas imidlertid et oppgjør med “Holdingterapi” (Claesson og Idorn, 2005). Forfatterne kaller metoden skadelig. Jeg er glad for at forfatterne tar bladet fra munnen, og gir noe om at tvang og fastholdelse av barn i lenger tid *ikke* kan forsvares ut ifra et tilknytningsperspektiv. Metoden har fått en urovekkende popularitet i deler av barnevern og fosteromsorg i Norge. Dette er særlig bekymringsfullt med tanke på at mange fosterbarn bærer på traumer knyttet til tvang og overgripende adferd fra sin opprinnelsesfamilie.

Min totalopplevelse av budskapet i *Mikroseparasjoner* er positiv. Forfatterne demonstrerer imponerende kunnskap og evne til å trekke utviklingslinjer. Teksten understøttes av eksempler. Jeg bruker mange av metodene fra boken i mitt daglige arbeid, og synes jeg lærte noe nytt gjennom å lese den. Kunnskap jeg har, er blitt utdypet, og satt inn i en større sammenheng. Boken beskriver biologiske prosesser, hjerneorganisering og stresshåndtering på en imponerende lettfattelig og interessant måte. Skadevirkningene av mikroseparasjoner, mangelfull følelsesregulering og kronisk stress hos barn blir løftet frem. Hvorfor mentalisering er viktig, og ikke minst hvordan det fremmes i trygge tilknytningsrelasjoner, beskrives. I boken beskriver forfatterne også hvordan oppdagelse av speilnevroner og deres funksjon har fått betydning for forståelse av vår innlevelse i andre og for motorverførbegrepet i terapi. Det har vært spennende lesning. Samfunnsdelen tar blant annet opp fars rolle i det moderne samfunnet. Hva når barnet har god tilknytning til begge foreldre? Hvordan skal vi tenke om

dette, for eksempel ved samlivsbrudd. Alt dette har jeg funnet interessant.

Mikroseparasjoner anbefales for de som har lyst å sette seg nærmere inn i tilknytning, utredning og behandling, og de bredere samfunnsmessige implikasjonene tilknytningstankegangen bør få. Vil du som leser begynne å sette deg inn i "Circle of Security"-psykoedukasjon eller behandling, er dette viet god plass i boken. Jeg *tror* at psykologer, leger/ barnepsykiatere og terapeuter med ulik bakgrunn og interesse for tilknytning vil finne boken lærerik. Jeg *håper* at politikere, dommere og byråkrater vil lese den og ta til seg essensen.

Avslutningsvis: Forfatterne bruker mange steder i boken betegnelsen "*den lille*" om barnet. I tillegg til å gi en kjærkommen avveksling rent språklig, opplever jeg at det taler til mitt hjerte, og mitt *omsorgssystem*. Det skaper et følelsesmessig akkompagnement til lesingen; *Jeg føler barnets behov for min beskyttelse samtidig som jeg tar inn teksten om nettopp dette.*